

האישי הפרקטי של עולם התוכנה החופשית

לינוס טורבלדס

לינוס בנדיקט טורבלדס נולד בפיןלנד בשנת 1969. הוא החל בפיתוח עצמאי של גרעין מערכת ההפעלה "לינוקס" בשנת 1991. מאז הפכה לינוקס לאחד הכוחות הגדולים ביותר בעולם הקוד הפתוח ובעולם התוכנה בכלל, וטורבלדס משמש היום כמתאם ראשי של פרויקט הפיתוח. מרגיז אותו כשאנשים סוגדים לו כאל.

הראיון הופיע במקור באתר של קבוצת משתמשי לינוקס מיפן (www.tlug.jp). הוא נערך בשנת 1997, כשלינוקס היתה עדיין בתחילת דרכה ונחלתם של יודעי ח"ן בלבד.

מראיין: הירו ימאגאטה

תרגום: רן רביב-הרשטיין (trans.co.il)

כאשר לפני מספר שנים החל סטודנט מפיןלנד לכתוב לעצמו מערכת הפעלה, איש לא חזה שזו תהפוך להיות תוכנה ענקית שבה ישתמשו מיליונים בעולם כולו. מדובר כמובן במערכת ההפעלה לינוקס, וביוצר שלה – לינוס טורבלדס. למרות היותו אחת הדמויות הבולטות בתחום התוכנה החופשית, לינוס אינו מנסה להפוך את העולם למקום יפה יותר באמצעות תוכנות חופשיות (למרות שזה עשוי לקרות בזכותו בכל מקרה). כפי שניתן לראות מהראיון הבא, לא אכפת לו במיוחד להבחין בין תוכנה "מסחרית" ותוכנה "קניינית", נושא שריצ'רד סטולמן מאוד רגיש כלפיו. הוא אפילו מעודד פיתוח של תוכנות קנייניות שירוצו על לינוקס, משהו שסטולמן היה מתנגד לו.

הפתיחות הזו היא אחד המקורות לפופולריות של לינוקס ולעוצמה שלה. לא צריך מסגרות ויעדים מוגדרים – הדברים קורים מאליהם. מה שמספיק טוב – מחזיק מעמד. טורבלדס לא מתרשם מאופנות טכנולוגיות (ההתנגדות שלו לשימוש במיקרו-קרנל היתה עקבית ועיקשת, מההתחלה), אבל אם מישהו אחר מנסה לעשות את זה (כמו הקבוצה שעובדת על MkLinux, לינוקס עם המיקרו-קרנל של Mach) אז אין שום בעיה – זה בסדר, הוא לא מתנגד. לגבי תוכנות מסחריות וקנייניות – עדיף לקבל אותן כתוכנה חופשית, אבל אם אנשים רוצים להשתמש בהן, שישתמשו. בכלל, השימוש של אנשים בלינוקס הוא עניין שלהם בלבד. עדיף שישתמשו בה באופן כלשהו מאשר שלא ישתמשו בה כלל.

החירות הזו – והזמינות של הפצות (ראו מילון מונחים) מוכנות להתקנה של לינוקס – מקילה מאוד על אימוץ השימוש בלינוקס. זו לא אותה החירות של ריצ'רד סטולמן, למרות שיש להן הרבה במשותף. עם זאת, החירות המעשית של לינוקס היתה הכרחית בעליל למען הרחבת אופקיה של התוכנה החופשית. כיצד היא תתפתח? מה יהיה עליה? אם אתם מעוניינים במה שיקרה בעתיד בעניין הזה של ה"תוכנה החופשית", מומלץ שתשימו עין על לינוקס ועל המפתח שלה, לפחות למשך חמש השנים הבאות.

הפכת לאחד הנציגים הראשיים של התוכנה החופשית. עם זאת, בניגוד לריצ'רד סטולמן, אתה לא מדבר הרבה על איך תוכנה חופשית צריכה להיות ומה משמעותה עבורנו. אתה בכלל מתעניין בקידום רעיון התוכנה החופשית, או שאתה מעוניין רק בתוכנה עצמה?

באופן כללי, אני בנאדם מעשי מאוד: מה שעובד, עובד. בכל מה שקשור לתוכנה, אני מעדיף בהרבה תוכנות חופשיות, בגלל שרק לעיתים רחוקות אני מוצא תוכנה שעובדת מספיק טוב בשבילי, וקוד מקור זמין וחופשי יכול ממש להציל אותי. במובן הזה, אני תומך נלהב בתוכנה החופשית, וב-GPL באופן כללי (בגלל שעם רשיון GPL, דברים תמיד נשארים חופשיים, ואני לא צריך לדאוג לגבי גירסאות עתידיות).

אבל זה לא אומר שאני מתנגד לתוכנות מסחריות. יש יתרונות בפיתוח תוכנות מסחריות – ההיבטים הכספיים מעניקים תמריצים שבדרך כלל לא קיימים בעת פיתוח של תוכנה חופשית. התמריצים האלה בדרך כלל מביאים לתוצר סופי נקי יותר.

לדוגמה, אני מרוצה מאוד מ-Red Hat, חברה שמוכרת גירסה מסחרית של לינוקס. המסחור הזה של לינוקס הציג תמריצים ליצירה של הפצה טובה וקלה לשימוש ולפתרון של כל סוגיות ההתקנה – בעיקרון, הכל זמין בקלות. לפני היוזמות המסחריות לינוקס היתה קשה יותר להתקנה, בגלל שרוב המפתחים עבדו למען המטרות האישיות שלהם – שרק לעיתים נדירות כוללות דברים כמו נוחות שימוש. בעזרת לינוקס, ניתן להשיג קוד מקור גם של גירסאות מסחריות, וכך מקבלים את הטוב של שני העולמות. מצד שני, יש גם תוכנות מסחריות שלא מגיעות עם קוד מקור (תוכנות מסחריות "מסורתיות", בניגוד להפצת לינוקס של Red Hat). אני לא מנסה להטיף נגדן: אני מאוד לא אוהב את העובדה שאני (ואחרים) לא יכול לתקן את הבאגים שלהן, אבל לפעמים זו הדרך הנכונה לעשות את זה.

מתי ולמה החלטת להפיץ את לינוקס תחת GPL? התחרטת פעם שלא עשית את לינוקס תוכנה שיתופית?

מעולם לא התחרטתי על כך שלינוקס היא לא תוכנה שיתופית: אני ממש לא אוהב את התוכנות השיתופיות הנפוצות בעולם ה-MS-DOS.¹ לדעתי, תוכנה שיתופית היא בדרך כלל שילוב של מה שגרוע בתוכנות מסחריות (אין קוד מקור) עם מה שגרוע בתוכניות החופשיות (רמת גימור נמוכה). אני פשוט כלל לא מאמין בשוק התוכנות השיתופיות. למעשה, לינוקס שוחררה במקור תחת רשיון מחמיר בהרבה מ-GPL – הוא תבע שכל קוד המקור יהיה זמין תמיד, והוא אסר כל תשלום כספי עבור לינוקס (כלומר, לא רק שאני לא מנסה להרוויח ממנה כסף, אני גם אוסר על אחרים לעשות את זה).

הרשיון המקורי היה תגובת נגד למערכת ההפעלה בה ניסיתי להשתמש לפני לינוקס: "Minix". מיניקס היתה מיועדת לשימוש כמערכת הפעלה לימודית, אבל היא היתה מוגבלת מדי, ולדעתי גם יקרה מדי. היה גם קשה מאוד להשיג אותה. אז כשעשיתי את לינוקס, רציתי שהיא תהיה זמינה להורדה ב-ftp,² עם קוד מקור מלא, ומאוד לא רציתי שהיא תהיה יקרה מדי בשביל אף אחד.

¹ טורבלדס מתכוון לתוכנות Shareware הנפוצות בעולם ה-PC.

² כלומר, ניתנת להורדה מן האינטרנט.

שינתי את הרשיון ל-GPL לאחר כחצי שנה: מהר מאוד התברר שלי שהרשיון המקורי שלי היה מגביל מדי, ואסר שימושים לגיטימיים לחלוטין (כמו שירותי העתקה – לפני שתקליטורים נעשו פופולריים). הייתי קצת לחוץ לגבי ה-GPL בהתחלה, אבל רציתי גם להביע את הערכתי ל-GCC – מהדר ה-C (ראו מילון מונחים) שעליו לינוקס היתה מבוססת, שהיה כמובן ברשיון GPL. לשחרר את לינוקס תחת רשיון GPL היה ללא ספק הדבר הטוב ביותר שעשיתי אי פעם.

אין ספק שאתה עובד על לינוקס בגלל שאתה נהנה מזה (בצורה כזו או אחרת). אם מישהו היה משלם לך בשביל להתרכז בפיתוח של לינוקס, אתה חושב שדברים היו משתנים? יש לזה קשר לעבודה הנוכחית שלך? אני מבין שהרבה אנשים הופתעו שלא פנית לחברה שעוסקת ישירות בלינוקס. אני לא רוצה לעבוד בחברת לינוקס מסחרית, בגלל שאני לא רוצה שילחצו עלי לעשות דברים שאני לא רוצה לעשותם.

רציתי גם שהעבודה שלי לא תהיה קשורה ללינוקס במאה אחוז, כי חשבתי שאשתעמם מלינוקס אם זה יהיה כל מה שאעשה. העבודה ב-Transmeta היתה מושלמת בשבילי – אני עושה משהו מעניין מאוד שלא תלוי בלינוקס, שמאפשר לי לעבוד גם על לינוקס באותו הזמן, בלי שום התחייבויות בכל הנוגע ללינוקס (הבוס שלי לא יכול לבקש ממני לעשות ללינוקס משהו שאני לא רוצה שיקרה).

מה אתה חושב על רעיונותיו של ריצ'רד סטולמן לגבי "תוכנה חופשית"? בהרצאה שלך ב-MIT לפני מספר שנים, נשמעת כאילו אינך מתנגד לתוכנה קניינית. מהי עמדתך בנושא כיום? אילו תוכנות צריכות לדעתך להיות קנייניות, ואילו תוכנות צריכות להיות חופשיות?

אני לא מסתכל על דברים בשחור ולבן כמו ריצ'רד סטולמן. בדרך כלל אני חושב שאנשים יכולים לעשות מה שמתחשק להם, אבל אני בעצמי מעדיף כמובן להשתמש בתוכנה חופשית. הסיבה אינה קנאות דתית או משהו כזה – יש לי הרבה מחשבים שונים, ואני רוצה להיות מסוגל לעבוד על כולם. אני יכול לקמפל תוכנות חופשיות גם על אלפא וגם על PC.

מצד שני, אני חושב שיש תוכנות שעובדות טוב יותר כתוכנות מסחריות, בעיקר כשרוב התוכנה הוא ה"גימור הסופי" הזה, שתוכנות מסחריות מצטיינות בו כל כך.

לדוגמה, ממשקי משתמש עובדים בדרך כלל טוב יותר בתוכנות מסחריות. אני לא אומר שזה תמיד נכון, אבל במקרים רבים, ממשק המשתמש הוא החלק החשוב ביותר עבור חברה מסחרית: אם התוכנה עובדת כמו שצריך או לא, זה לפעמים עניין משני (כפי שניתן לראות בתוכנות של מיקרוסופט – ולא שמיקרוסופט היא הדוגמה היחידה).

תוכנות כמו מעבדי תמלילים בדרך כלל טובות יותר כתוכנות מסחריות מאשר חופשיות, בגלל שבמעבד תמלילים, מה שחשוב באמת זה הממשק. ומצד שני, תוכנות חופשיות מצליחות מאוד בפרויקטים בעלי נטייה טכנית, שבהם הצד החשוב ביותר הוא הצד הטכני. זה כולל כמובן את הקרנל של לינוקס, אבל גם דברים כמו מהדר C של GNU וכלי תכנות שונים.

הרבה הפצות של לינוקס מאפשרות למשתמשים להתקין לינוקס בלי לדעת מה יש מתחת למכסה המנוע. זה מביא ללינוקס המון משתמשים חדשים, אבל יש אנשים שטוענים שזה נוגד את הרעיון של תוכנה חופשית, בגלל שהמשתמשים בתוכנות האלה לא חייבים להסתכל בפנים ולראות איך הכל עובד. זה מדאיג אותך?

לא, אני חושב שזה רק לטובה. אני לא חושב שכולם צריכים לדעת איך עובדת מערכת הפעלה: זה רק במקרה מעניין אותי, אבל אני גם חושב שאפשר למדוד איכות של תוכנה לפי השימושיות שלה.

לכן תוכנה חסרת שימוש לא תוכל לעולם להיות טובה, אפילו אם היא כתובה טוב מאוד. העובדה שמשתמשים רבים בכלל לא מתעניינים בקרנל של לינוקס, אלא רק רוצים להשתמש בה כמערכת הפעלה, היא גם הוכחה לכמה טובה לינוקס מצליחה להיות, וגם מעלה סוגיות שלא הייתי חושב עליהן במקרים אחרים.

המשתמשים האלה לא משתמשים בלינוקס כמוני, ולכן הצרכים שלהם שונים. במקרים רבים, ההבדלים האלה מראים לנו שמהו חסר או לא עובד טוב בלינוקס. אז למרות שהמשתמשים האלה לא מתעניינים באופן הפעולה של לינוקס, היה להם תפקיד חשוב בהשתפרות של לינוקס.

לגבי הוויכוח של GNU/לינוקס; דיברת על זה פעם עם ריצ'רד סטולמן?

סטולמן שאל אותי אם השם מפריע לי לפני שהוא התחיל להשתמש בו, ואני אמרתי שלא. לא חשבתי שזה יתפוצץ לדיון בסדר גודל כזה, וגם לא חשבתי שישתמשו בזה מעבר להפצת הלינוקס של FSF (ראו מילון מונחים). מעולם לא חשבתי שעניין השם חשוב כל כך, אבל אין ספק שטעיתי, בהתחשב בכמות האנשים שמתעסקים בזה. היום אני פשוט אומר לאנשים לקרוא לזה רק "לינוקס".

(אני יודע ששאלו אותך כבר מיליון פעם, אבל...) למה לינוקס הצליחה כל כך? חלק אומרים שזה בגללך, חלק אומרים שזה פשוט עניין של תזמון והרבה מזל. מה דעתך?

יש הרבה סיבות. תזמון טוב והרבה מזל הן ללא ספק שתיים מהבולטות שבהן. אבל אני גם נהנה לחשוב שהייתי מנהל טוב (וגם מתכנת טוב), ושהעובדה הזאת הייתה חלק מההצלחה של לינוקס.

אני גם חושב שיש ללינוקס מודל פיתוח טוב: יש בלינוקס הרבה פחות חוקים מאשר בפרויקטים אחרים, וכל אחד יכול לתרום בכל תחום שהוא טוב בו. אני פועל כמנסן לכל השינויים, אבל מעבר לכך, זה מודל פיתוח חופשי מאוד.

עכשיו שלינוקס מצליחה כל כך, האם אתה מרגיש שמופעל עליך לחץ להשאיר אותה "במסלול הנכון"? מה הדאגה הגדולה ביותר שלך לגבי העתיד של לינוקס?

תמיד הרגשתי שיש עלי לחץ לשמור על לינוקס, אבל תמיד היה מדובר בלחצים טכניים, ולחצים כאלה לא מדאיגים אותי כל כך. הצד הטוב בלחץ טכני הוא שלסוגיות טכניות תמיד יש פתרון טוב. רק לשאלות לא-טכניות לפעמים אין תשובה בכלל. אז בעיות טכניות זוכות בדרך כלל לפתרון, אם אנשים טובים מנסים לפתור אותן. ועל לינוקס עובדים האנשים הטובים ביותר.

אז אני לא ממש מודאג לגבי העתיד של לינוקס – מבחינה טכנית, אני חושב שלינוקס הולכת רק להשתפר ולהשתפר, ואני פשוט לא דואג כל כך לגבי הצד הלא-טכני.

תמיד יש כל מיני דיונים/ויכוחים לגבי המערכת הטובה ביותר – לינוקס, FreeBSD, או NetBSD. מה העמדה שלך? לעיתים קרובות טוענים שלינוקס כשלעצמה אינה טובה יותר מכל מערכת הפעלה אחרת. אתה מסכים עם זה? בדקת פעם את HURD? מה אתה חושב עליה?

אני לא חושב שלינוקס בהכרח טובה יותר ממערכות כמו FreeBSD או NetBSD. אני רק חושב שלינוקס מצליחה יותר – לדעתי, בין היתר, בגלל ניהול טוב יותר. בגלל שלינוקס מצליחה יותר, הרבה יותר אנשים עובדים עליה, והיא התפתחה הרבה יותר מהר.

יש ללינוקס גם מספר יתרונות טכניים – הקוד הוא יישום-מחודש נקי לגמרי, נטול מטענים היסטוריים, והעובדה שיש אחראי אחד (אני) מאפשרת לקבל החלטות קיצוניות יותר מאשר בפרויקטים אחרים.

לדוגמה, אני יכול להחליט בעצמי שמהו לא עובד טוב, ולעשות את זה מחדש – אפילו אם זה אומר שהקוד הקיים לא יפעל יותר. לוקח זמן להתאושש מהחלטות כאלה, אבל התוצאה הסופית טובה יותר: אם משהו לא עובד, מתקנים אותו מהר יותר.

לגבי Hurd, אני חייב להודות שאני לא ממש בטוח לגבי הגישה שלהם. אני חושב ש-Mach, המיקרו-קרנל ש-Hurd מבוססת עליו, הוא מנופח ואיטי, וגם מורכב מדי.

אני חושב ש-Hurd מנסה להיות מערכת ההפעלה המושלמת, אבל היא לקחה על עצמה משימה גדולה מדי. היא מנסה להיות חכמה מדי, שונה מדי, קיצונית מדי. היא לא מנסה להיות מעשית, וזו המטרה המרכזית של לינוקס.

אתה חושב על מערכות PC-Unix אחרות כיריבות, או כעמיתות? אתה בוחן אותן כדי לראות מה אפשר להוסיף ללינוקס, או שהן לא מעניינות אותך בכלל? אני לא כל כך מתעניין בהן. אני מתרכז בעיקר בהפיכתה של לינוקס למערכת ההפעלה הטובה ביותר שהיא יכולה להיות, ולמרות שלפעמים פירושו של דבר שיש לשאול רעיונות ממערכות אחרות, זה לא חלק כל כך גדול מהתהליך (ואם אני רוצה לקבל רעיונות חדשים ומעניינים, אני בדרך כלל בודק מערכות קיצוניות יותר כמו Plan-9 או Inferno, ואז מנסה להחליט מה מהרעיונות האלה באמת שווה את הטרחה).

אתה רואה את עצמך (או את לינוקס) כאיום למיקרוסופט? אתה מנסה להיות איום? או שאתה חושב שלינוקס ממלאת נישה אחרת מזו של חלונות? אני לא מנסה להוות איום למיקרוסופט, בעיקר בגלל שאני לא רואה במיקרוסופט מתחרה. במיוחד לא חלונות – המטרות של לינוקס ושל חלונות פשוט שונות לגמרי.

פעם התעניינתי ב-Windows NT, אבל ככל שאני מסתכל עליה יותר, היא נראית יותר כמו גירסה רגילה של חלונות, עם קרנל יציב יותר. מבחינה טכנית, היא בכלל לא מעניינת אותי. לדעתי, מיקרוסופט יודעת לעשות כסף הרבה יותר טוב משהיא יודעת לעשות מערכות הפעלה.

אמרת בהרצאה ב-MIT שלינוקס זקוקה ליותר יישומים למשתמשי קצה (ואמרת גם שאתה לא מתכוון ל-GCC). מאז, הופיעו הרבה חבילות משרדיות ללינוקס; לאיזה כיוונים נוספים אתה רוצה לראות את לינוקס מתפתחת? עדיין אין מגוון גדול מספיק בתחום היישומים המשרדיים, ועדיין קשה מדי למצוא את היישומים הקיימים. אני מסכים בהחלט שהיה שיפור גדול לטובה, ובאופן כללי אני מאושר מאוד מהמצב הנוכחי של התוכנות ללינוקס. פשוט צריך עוד תוכנות כאלה, וצריך שיהיה קל יותר להשיג אותן.

מה הדאגה העיקרית שלך לגבי הפיתוח של לינוקס? מה יש ברשימת המשימות לקרנל 2.2 ו-2.3? איזה שינויים עומדים על הפרק עבור קרנל 3.0? כרגע אני מתחיל להאט את הפיתוח לקראת ההקפאה של גירסה 2.2, וכל הדברים העיקריים גמורים כבר (אבל עדיין זקוקים לדיבוג וגימור מושקע יותר). השיפורים העיקריים הם ביצועים בתחומים שונים, ומודל SMP משופר בהרבה. לינוקס-2.2 תתמוך גם בהרבה יותר פלטפורמות (2.0 עבדה רק על אינטל ואלפא, 2.2 תעבוד גם על Sparc, m68k, PowerPC, MIPS ועוד). היעדים ללינוקס 3.0 עדיין מעורפלים – אני מתקדם עם זה לאט. כמה שיפורים שסביר שיהיו בהם יכולות עבודה באשכולות ובזמן אמיתי.

לינוקס היא מאמץ משותף של הרבה אנשים; כמה מהקרנל באמת כתבת בעצמך? אתה מבלה יותר זמן בתיאום העבודה של מתכנתים מהעולם כולו, או בכתיבה של קוד משלך?

אני עובד יותר בתיאום מאשר בכתיבה: לפעמים אני מבלה שבוע או שבועיים רק בתכנות, אבל בסך הכל יש לי הרבה יותר קריאת דואר אלקטרוני ותיאום משימות מאשר כתיבת קוד.

מעט מאוד מהקרנל הוא עבודה שלי בלבד, אבל אני חושב על הרבה ממנו כ"שלי" משום שאני עשיתי את התכנון ואני התומך העיקרי בכל. מדובר בשירותים בסיסיים ממש, כמו ניהול זיכרון, מערכת קבצים, תהליכים וכו'.

אתה מרגיש שהפרויקט של לינוקס גדול מדי מכדי שתוכל לנהל אותו בעצמך?
אתה חושב שהיום הזה יגיע אי פעם?

לא מבחינה טכנית, לא. עד כה הסתדרתי טוב מאוד בהאצלת סמכויות לעבודה שלא יכולתי או לא רציתי להתעסק איתה, וכך יכולתי להתפנות לניהול הקרנל הבסיסי, קביעת היעדים, ובאופן כללי להגדיר את התמונה הגדולה של הקרנל. אבל כבר עכשיו, "הפרויקט של לינוקס" גדול הרבה יותר מכדי שאוכל לנהל אותו, והוא רק ימשיך לגדול. זאת הסיבה שיש חברות שנותנות תמיכה בלינוקס, ארגונים שעוסקים באחזקה ופיתוח, ואנשים פרטיים בכל העולם שעובדים על פרויקטים קטנים משל עצמם בתוך הפרויקט הגדול.

הקהילה של לינוקס גדלה במהירות מפתיעה, עם מעט מאוד בלבול ובעיות. יש לך איזו תמונה בראש לגבי עתיד הקהילה של לינוקס (כמו הקהילות שאפל ומיקרוסופט אוהבים לדבר עליהן, ושאיף פעם לא מגיעות לשום מקום)?

אני משתדל להימנע מתוכניות ותצפיות לטווח הרחוק. כך אני מתמודד יותר בקלות עם כל דבר חדש שצץ בדרך, בלי שיהיו לי דעות קדומות לגבי איך אני אמור להתמודד איתו. היעד ארוך הטווח היחיד שלי הוא לעשות את לינוקס טובה יותר.

אני יודע שזה לא נשמע כל כך מרגש, אבל זה היה מרגש מאוד, וכל כך הרבה דברים חדשים קורים כל הזמן, שאני אף פעם לא משתעמם מזה.

החיים בפּינלנד השפיעו בצורה כלשהי על הפיתוח של לינוקס? קראתי איפשהו שכל כך קר בהלסינקי שאין שום דבר לעשות חוץ מלהישאר בבית ולתכנת; יש אמת באמירה הזאת? יש קהילת האקרים חזקה בהלסינקי?

הלסינקי לא גרועה עד כדי כך. זאת עיר נחמדה מאוד. היא קרה באמת רק בחורף. אחד היתרונות העיקריים של החיים בפּינלנד הוא רמת החינוך הגבוהה

(החינוך הוא גם פחות או יותר בחינם, ולכן לא הייתי צריך לדאוג לגבי סוגיות כלכליות בזמן הזה). פינלנד היא גם מאוד מתקדמת. אני חושב שפינלנד היא המדינה מספר אחת בעולם מבחינת הגישה לאינטרנט ביחס לאוכלוסיה. אז פיתוח של תוכנה כמו לינוקס עובד טוב מאוד בפינלנד.

מה דעתך על ארצות הברית?

אני אוהב את מזג האוויר. הלסינקי אמנם לא קרה כמו שאתה חושב, אבל קליפורניה בכל זאת הרבה יותר נעימה. אני לא זוכר את הפעם האחרונה שלא יכולתי להסתובב שם יום שלם במכנסיים קצרים. דבר אחר שאני אוהב בארצות הברית הוא שלמרות שפינלנד מאוד מתקדמת, חברות פיניות הן מאוד מסורתיות ולא אוהבות לקחת סיכונים ולעשות את הדברים המעניינים באמת. עמק הסיליקון שונה לגמרי: אנשים פה ממש חיים על הקצה. הרבה פרויקטים מעניינים מתנהלים פה. אז אני בהחלט נהנה מהחיים החדשים שלי.

קראתי את הראיון ב-WIRED, שנערך יומיים אחרי לידת בתך. אנחנו באמת צריכים לראות בה "איום" לפיתוח העתידי של לינוקס? לא, זאת היתה בדיחה. למרות שבזמן שהראיון נערך עדיין לא ממש ידעתי איך זה ישפיע על הפיתוח של לינוקס. בסופו של דבר, לא היו לפטרישיה שום בעיות, והיה לי כסף גדול איתה. היא ממש לא מהווה איום ללינוקס.